

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post	
Inge Martin Karlsvik, 6490 Eide	Leder	Møtt	95264979	inge.karlsvik@mimer.no	
Anne Katrine Jensen, 6638 Osmarka	Nestleder	Forfall	90156039	anne.katrine@hansgarden.no	
Odd Helge Gangstad, 6475 Midsund	Styremedlem	Møtt	40287112	odd.gangstad@gmail.com	
Arne Rekkedal, 6165 Sæbø	Styremedlem	Forfall	99649978	arne.rekkedal@tussa.com	
Gunnhild Overvoll, 6200 Stranda	Styremedlem	Møtt	97164856	gunnhildovervoll@hotmail.com	
Trond Malmedal, 6445 Malmefjorden	1. vara	Møtt	41631265	trond.malmedal@online.no	
Petter Melchior, 6214 Norddal	2. vara	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com	
Merete Bolme, 6613 Gjøra	Nestleder BKL	Forfall	90967963	mebo@live.no	
Robert Lervik	Nestleder BU	Møtt	48095678	roobert95@hotmail.com	
Til orientering:					
Oddvar Mikkelsen 6640 Kvanne	3. vara		41460565	om@orkla.norgesfor.no	
Sekretariatet		Tlf. arb			
Arnar Lyche	Møtt	org.-sjef	41418871	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	Møtt	rådgiver	99726399	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen		førstekonsulent	90954787	95245900	atle.frantzen@bondelaget.no
Anne Turid Myrbostad		førstekonsulent	71202890	95944610	anne.turid.myrbostad@bondelaget.no
Per Eldar Nakken		prosjektleder	92093402	92093402	per.eldar.nakken@bondelaget.no

**Protokoll fra styremøte i Møre og Romsdal Bondelag
og møte for årsmøteutsendingene til Norges Bondelag
mandag 26. mai 2014 kl. 10.30 – 16.00
på Felleskjøpets møterom, Fannestrandvn 63, Molde**

Innledningvis var det oppsummering og evaluering av saker på styremøtet 9. april.

På styremøtet var det markering av 50-årsdag til organisasjonssjef Arnar Lyche. Videre var det gaver og avtakking av førstekonsulent Anne Turid Myrbostad, som går av for aldersgrense 62 år. Hun har siste arbeidsdag 28. mai.

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2014 Godkjenning av sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2014 Godkjenning av protokoll 9. april 2014

Vedlegg: Protokoll var tidligere utsendt for godkjenning.

Vedtak: Protokoll frå styremøtet godkjent.

3/2014 Medlemsutvikling og medlemsverving

Medlemstal pr 31. desember 2013: 3.334

Medlemstal pr. 1. januar 2014: 3.316 Medlemstal pr 23. mai 2014: 3.286

Nyinnmeldte hittil i 2014: 94 Utmeldte hittil i 2014: 124

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
PB 2047 Moldegård 6402 Molde	Fannestrandveien 63. Molde	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

4/2014 Arbeids- og møteplan 2014 (Dato ajourført: 23.mai 2014)

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
26. mai	Styremøte m/ årsmøteutsendingane		Styret + årsmøteuts.
4.-5. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	Årsmøteutsendingar
Søn.24. aug	Open Gard	Rundt i fylket	Lokallaga
27.-30.august	Den Norske Matfestivalen	Ålesund	
29. august	Fylkesstyremøte		Styret
3.-4. sept	Sekretariatskonferanse Norges Bondelag		Heile fylkeskontoret
5.-7. sept	Dyregod-dagane stand + evt møte	Gjemnes	
September	Melkekonferanse		Samarbeid med Tine
3. Oktober	Fylkesstyremøte		Styret
Oktober	Temadag Eigarskifte		
28. oktober	Fylkesstyremøte		
Innan 31.okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
7.-8. nov	Leiarmøte i M&R Bondelag	Stranda Hotell	Lokallagsstyra og fylkeslag
17.-19. nov	Skattekurs	Alexandra, Molde	Samarb. Rekneskapskontor
20. nov	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
9.-10.des	Fylkesstyremøte		Styret
2015			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker fylkesårsmøte		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
6. Mars	Landbrukskonferanse	Rica Seilet, Molde	Landbruksinteresserte
6.-7. Mars	Årsmøte M&R Bondelag	Rica Seilet, Molde	Lokallaga, fylkeslaget

5/2014 Representasjon, invitasjon og planlegging av møter og arrangement

26. og 27. mai: Konferanse EAT Stockholm Food Forum, Anne Katrine Jensen.

28. mai: Samrådsmøte Landbruk, Fylkeshuset, Arnar Lyche

Saksliste:

Regionalt miljøprogram – tilbakeblikk, og presentasjon av forslag for 2014

Statusrapport mai 2014 frå FMLA (Tilretteleggings- og utviklingsmidlane)

Statusrapport mai 2014 frå fylkeskommunen (RLK midlane)

Statusrapport mai 2014 frå Innovasjon Norge (BU midlane, søknadsmasse mv)Prosess

Utviklingsplan Gjermundnes - orientering

Landbrukspolitisk konferanse 2015

Om **Regionalt Miljøprogram 2014** var det opplyst på førehand at opplegget rundt RMP for 2014 må vere klart i løpet av første halvparten av juni. RMP har vore tema på fleire møte tidlegare, og der er ingen prinsipielt viktige endringar. Revisjonen går først og fremst på justering av satsar, og prioritering mellom ordningane. I tillegg til dette er teksten på nokre punkt stramma opp og presisert.

I 2013 innført to nye ordningar, Spreiing i vår/vekstsesson og Bruk av tilførselslanger. Desse ordningane har blitt populære, og søknadsmassen er betydeleg større enn kva ein venta.

Budsjetterte med 75 kr / dekar for kvar av ordningane, men måtte justere ned til 60 kroner pga etterspørselen. Det ein har fanga opp frå bøndene kan indikere at søknadsmassen blir ein god del større i 2014. I forslaget frå FMLA har dei rekna med sats 40 kroner pr dekar.

Dei har i tillegg foreslått å justere satsane for fleire andre tiltak ned for å gi plass til ordningane for gjødselspreiing. Desse spørsmåla er viktige for inntektene til kvar enkelt bonde, og for innrettinga av Regionalt miljøprogram. Dette var derfor lagt fram for open diskusjon på møtet før det vart gjort vedtak om foreløpige satsar.

Åpen Gard 2014 – Det er påmeldt 2 Åpen Gard-arrangement i Møre og Romsdal:
Søndag 24. august: Molde Bondelag, Vertskap: Svanhild og Wollert Krohn
Søndag 31. august: Fræna Bondelag. Vertskap Åshild og Trond Malmedal

I tillegg er det 20.-21. juni midtsommerdager i Norddal, Åpen Gard hos Petter Melchior.

September: Melkekonferanse Begynnelsen av september. Planlegges i lag med Tine. Møte i uke 21 med Heine Bakke og Liv Sølverød. Utkast til program lagt fram og orientert ved Arnar. Arbeider med å finne dato.

Orienteringssaker til drøfting i styret:

Matfestivalen i Ålesund 27.-30.august:

Vedlegg: Førebels ramme for program Matkultur og reiseliv 2014

Erfaringene fra vår medvirkning på Matfestivalen i 2013 var ikke de beste, og spørsmålet vi stilte i etterkant var om det kostet mer enn det smakte? Dette året har Kirsti Pernille Indreeide, på vegne av Fylkesmannen/Matfestivalen, invitert Bondelaget med å arrangere en felles konferanse tirsdag 26. august. Det foreligger et utkast til program som Kirsti står bak. Det er signalisert til henne at vi i utgangspunktet er interessert, men selvsagt må kostnadsspørsmålet avklares først.

Fylkesstyret har fastsatt første styremøte etter ferien til fredag 29. august. Arne Rekkedal er valgt inn som nytt styremedlem i Matfestivalen.

På styremøtet ble det besluttet å flytte fram styremøtet til 27. august, og at styret deltar på seminaret. Bestille overnatting på Hotel Waterfront.

I ettertid, onsdag 28. mai, hørte vi rykter om at seminaret «Matkultur og reiseliv» er flyttet til torsdag 28. august, uten av fylkeskontoret hadde fått melding om denne endringen. Endring av dato er nå bekreftet av Den Norske Matfestivalen og Fylkesmannen i Møre og Romsdal, og informasjon er lagt ut på Matfestivalens hjemmeside.

Fylkesstyret ble informert i e-post 28. mai om at seminaret holdes 28. august, og at styremøte holdes som planlagt fredag 29. august. Det er bestilt overnatting og møterom på Quality Hotel Waterfront i Ålesund.

Dyregod-dagane på Batnfjordsøra i Gjemnes 5.-7. september

Dyregod dagane arrangeres etter samme lest som tidligere. Det betyr at Bondelaget er tungt involvert i "Skoleprosjektet" på fredag 5. september. Deltakelse her er ca 400 skoleelever. I tillegg har vi, som tidligere, fått hovedansvar for å arrangere fagseminar på lørdag 6. september. Og vi har egen Bondelagsstand under hele arrangementet.

Dyregod dagane er et svært viktig "ansikt utad" arrangement for landbruket i Møre og Romsdal. Og i tillegg er arrangementet samlende for næringa.

6/2014 Lokallagene - presseklipp, aktiviteter og møter**Bondevenner i Sunndal**

Under årsmøtet til Sunndal Landbruksforum, som ble holdt på Timian & Persille Kafè 8. april, utropte Bondelaga i Sunndal Timian & Persille Catering til "Bondevenn". Begge innehaverne, Ola Inge Gikling og Gunn Laila Buskland, fikk utdelt svarte forkle med påskriften "Bondevenn". Timian & Persille Catering er et veldig godt eksempel på gode ambassadører for norske råvarer. Gjennom sin Kafè har de nå anlagt en egen lokalmat krok, som setter ekstra fokus på dette i tillegg til servering av tradisjonsrik kost i sin virksomhet ellers, heter det i begrunnelsen.

Heimeside 10. april: Vilje til satsing

(ROMSDALS BUDSTIKKE): I løpet av det siste året har tre unge bønder i Vestnes sett opp nye driftsbygninger og investert millionbeløp. Dei ser ei framtid i næringa og er villige til å satse. Det er Grete Skar Misfjord, leiar i Vestnes bondelag, glad for. I dag skal Vestnes formannskap ut og møte unge bønder som har satsa friskt og investert tungt i nye driftsbygninger.

Heimeside 11. april: Vestnes formannskap på gardsbesøk

Formannskapet i Vestnes var denne uka på to gardsbesøk tilrettelagt sammen med Vestnes Bondelag. Under besøkene ble også bondevenner utnevnt. Vestnes formannskap møtte torsdag bønder som har satset friskt og investert tungt i nye driftsbygninger. De to bøndene har akkurat flyttet inn i nytt bygg, og begge har ei kvote på ca 200 tonn. Første stopp var i fjøset til Jørn Sætre, der politikerne også fikk vi servert råmjølkspudding som falt i god smak. Deretter gikk turen til Lars Helge Eidhammer. Vestnes Bondelag benyttet anledningen til å informere formannskapet om fakta og situasjonen i landbruket i Vestnes kommune, og også orientere om de kommende jordbruksforhandlingene.

Heimeside 22. april: Bondevenner i Surnadal og Rindal

Surnadal Bondelag og Rindal Bondelag utnevnte Bondevenner før påske. I år var det driverne av Hammerstuene og Røv Mølle som fikk utmerkelsen. I Rindal ble tre serveringssteder utnevnt som Bondevenn.

Molde Bondelag inviterer medlemmer, bønder og andre interesserte til åpen guidet tur på sykkel Sekken rundt søndag 1. juni. Kjentmann Just Ove Westad viser rundt og forteller om spennende og historiske plasser.

7/2014 Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)**Heimeside 11. april: Kortreist mat gir smuler i kassa**

(ROMSDALS BUDSTIKKE): Bøndene jubler over spisesteder som vil selge og servere kortreist håndverksmat. Men utsalgsstedene sliter med å få lønnsomhet ut av kortreist mat. – Ca 10 prosent av det vi selger er «kortreist kvalitetsmat». Det er bare til pynt, sier Ellen Espeland, innehaver av Den Gode Smak på Moldetorget og nyutnevnt Bondevenn i M&R Bondelag. I går ble hun, sammen med Kristin Heggdal på Fole Godt, Jarle Sanden på Romsdalsmuseet, Kirsti Pernille Indreeide, prosjektleder kortreist mat/grønn matglede/økologisk mat hos Fylkesmannen og Marius Amundsen og Hilde Bjørsvik ved Coop Mega i Molde utnevnt til Bondevenner av Møre og Romsdal Bondelag.

Heimeside 11. april: Bondevenner med fokus på kvalitetsmat

Fylkesleder Inge Martin Karlsvik utnevnte Bondevenner i M&R Bondelag som har et spesielt fokus på kvalitetsmat i Molde. De fem var Ellen Espeland på Den Gode Smak, Kristin Heggdal på Fole Godt, Jarle Sanden på Romsdalsmuseet, Kirsti Pernille Indreeide, prosjektleder kortreist mat hos Fylkesmannen og Marius Amundsen og Hilde Bjørsvik ved Coop Mega Molde. Møre og Romsdal Bondelag ønsket med arrangementet i Molde 10. april å kåre lokale bondevenner med et spesielt fokus på kvalitetsmat.

9.-11. april: Stand på FK-veka i Molde. Fylkeskontoret alle tre dager.

11. april: Oppstartsmøte Rauma-prosjektet. Åndalsnes. Arnar Lyche Rauma Bondelag er initiativtaker.

14. april: Gardsbesøk i Ørsta med stortingsrepresentant Fredrik Holen Bjørdal (Ap).

Det ble en lærerik dag for Arbeiderpartiets nye stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal (23) da han mandag i påskeuka på M&R Bondelags invitasjon besøkte garden til Linda Stokke (36) på Sæbø i heimkommunen Ørsta.

Det var Møre og Romsdal Bondelag som tok initiativ og inviterte Holen Bjørdal på gardsbesøk. Fylkesleder Inge Martin Karlsvik og organisasjonssjef Arnar Lyche stilte opp sammen med leder i Hjørundfjord Bondelag, Knut Hustad.

Fredrik Holen Bjørdal (Ap) var nyvalgt på Stortinget i høst. Han hadde i tidligere møter og samtaler med Bondelaget i vinter gitt uttrykk for ønske om å få mer innsikt i og lære mer om landbruket.

Gardsbesøket hos melkeprodusent Linda Stokke og faren Ole Stokke på Sæbø i Ørsta startet med omvisning på bruket, der Linda presenterte drifta. Deretter fortalte leder i Hjørundfjord Bondelag, Knut Hustad, om landbrukets betydning for lokalsamfunnet, og om hva som må til for at landbruket i Ørsta skal utvikle seg positivt.

Fylkesleder Inge Martin Karlsvik informerte om hva Bondelaget tenker i forkant av jordbruksforhandlingene.

Til slutt ble stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal utfordret på hva Arbeiderpartiet mener om landbruket, om norsk matproduksjon på norske ressurser og rekruttering

Heimeside 15.april2014: – Landbruket treng langsiktig politikk

(MØRE-NYTT): Stadige investeringar i utstyr og bygningar er heilt naudsynt for å halde ein gard i hevd og hindre nedlegging, meiner Ole og Linda Stokke. Stortingsrepresentant Fredric Holen Bjørdal (Ap) besøkte garden deira for å lære meir om landbruk og landbrukspolitikk. Med seg hadde han mellom andre leiar Knut Hustad i Hjørundfjord bondelag og leiaren i Møre og Romsdal bondelag, Inge Martin Karlsvik.

Heimeside 23.april2014: Politikarpåske i fjøsen

(REGIONAVISA): Stortingspolitikar Fredric Holen Bjørdal (23) starta påskeferien sin i fjøset – på gardsbesøk hos gardbrukar Linda Stokke (36) i heimkommunen Ørsta. Unge Bjørdal er forresten Ørsta sin første stortingspolitikar på rundt 45 år, - og sjølv om han har svært så lave tankar om sine egne evner innan næringa, tok han sjølv initiativet til å lære meir om lokalt og nasjonalt landbruk nyleg–og starta altså påska i fjøsen

22.april: Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug på fylkesbesøk i Møre og Romsdal
Lagt ut på heimeside:**Tok opp velferdsordninger og drenering med Listhaug**

Velferdsordningene i forbindelse med sykdom og tilskudd til drenering var hovedtema da fylkesleder Inge Martin Karlsvik og organisasjonssjef Arnar Lyche i Bondelaget møtte landbruks- og matminister Sylvi Listhaug på Gjermundnes tirsdag 22. april.

Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug var på sitt første offisielle fylkesbesøk i Møre og Romsdal etter at hun ble ny statsråd i høst.

I et stramt besøksprogram var hun innom Tømmerkaia på Malo i Molde, Rypdal Purkering AS i Tresfjord, og møte med elever og rektor ved Gjermundnes vidaregående skole.

Statsrådens besøk ble avsluttet med eget møte og samtaler med faglaga i fylket, der fylkesleder Inge Martin Karlsvik og organisasjonssjef Arnar Lyche møtte for Møre og Romsdal bondelag.

Statsråden innledet med å si at hun helst ikke ville høre om landbrukspolitikken generelt, fordi det hadde hun fått høre mye om alle andre steder hun har vært. Hun oppfordret faglagene til heller å komme med konkrete forslag til forenklinger/forbedringer i tilskuddsforvaltning/regelverket.

Møre og Romsdal Bondelag tok landbruks- og matministeren på ordet og valgte å sette spesielt fokus på regelverket for avløsning i forbindelse med sykdom og svangerskap.

- Det er helt nødvendig å både forbedre og forenkle. Og dette er spesielt viktig med tanke på rekrutteringen, ble det understreket fra Bondelagets side.

I tillegg valgte Karlsvik og Lyche å fokusere på drenering av jord. Vi har mye vassjuk jord som må settes i stand. Det ble pekt på urimeligheten i at kornjord teller dobbelt i forhold til annen jord når disse midlene skal fordeles mellom fylkene. At for eksempel ei kornjord i Skjåk teller dobbelt i forhold til tung myrjord i vårt fylke. På myrjorda er et velfungerende dreneringssystem helt avgjørende for fortsatt drift eller ikke.

22.april: Årsmøte i Studieforbundet næring og samfunn – Møre og Romsdal. Atle Frantzen. Holdt på Felleskjøpets møterom i Molde

Medlemskap i Studieforbundet næring og samfunn nasjonalt gir automatisk medlemskap i SNS-Møre og Romsdal og dermed møterett på årsmøtet. De medlemsorganisasjoner som har studieaktivitet i fylket i samsvar med retningslinjer for voksenopplæringstilskudd etter Lov om voksenopplæring har stemmerett i årsmøtet.

23.april: Møte om nærslekta prosjekt: Beiteressurs, Bedre beiting, Auka kjøtproduksjon. Fylkeshuset, Molde, Inge Martin Karlsvik, Arne Rekkedal, Arnar Lyche
Fylkesmannens landbruksavdeling hadde innkalt prosjektledere og andre ansvarlige for de tre prosjektene. Tema for møtet var informasjon om prosjektene, og diskusjon om mulig overlapping / oppgavedeling / samarbeidspotensiale.

8/2014 Andre saker

8.1. Saker frå Bygdekvinnelaget:

8.2. Saker frå Bygdeungdomslaget:

Litt mindre aktivitet i styret, skiftet ut en del styremedlemmer siste året.

Planlagt å dra i gang tillitsvalgte i lokallagene og i fylkeslaget. Skal ha sommerstevne i Akershus. 4 lokallag i fylket nå, Surnadal, Halså, Gjemnes og Skåla.

Gjermundnes – har prøvd å få i gang lokallag der.

8.3. Bondelagets representant til faglig rådgivende utvalg Geiranger-Herdalen

Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen har opprettet faglig rådgivende utvalg bestående av representanter fra organisasjoner og brukere av området. M&R Bondelag ble invitert til å utnevne en representant. Utvalget skal drøfte saker som er knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av områdene. Det blir holdt ett møte i utvalget pr år. Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen dekker reisekostnader, mens M&R Bondelag dekker daggodtgjørelse.

Fylkeskontoret sendte oppmoding til og fikk forslag fra Eidsdal og Norddal Bondelag på en representant for Bondelaget til utvalget: Inger Johanne Tafjord. Hun er nestleder i Eidsdal og Norddal Bondelag.

Melding om navn på Bondelagets representant er sendt til Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen ved verneområdeforvalter Helene Børretzen Fjærtoft

8.4 Leserinnlegg 30. april 2014: Fra Molde til Marokko med møkk

Mens ansvarlige landbruksmyndigheter snakker varmt om effektivisering og modernisering av landbruket, kjører bonden traktor. Kan det tenkes at veien til et effektivt landbruk på smale og humpete norske bygdeveier kan bli i lengste laget? Vi tar et eksempel: I året 2000 var det 12 melkebruk i ei bestemt bygd på Nordmøre. 13 år etter var det kun 3 melkebruk igjen. En av dem som klorer seg fast har bygd seg nytt løsdriftsfjøs som huser 60 melkekyr. For å få nok fôr til buskapen driver han jorden på hele 15 gardar fordelt på 50 jordstykker med ulik størrelse og utforming. Ikke uvanlig for en satsingsbonde i fjord- eller fjellbygdene her til lands.

Bonden har ei gjødselsvogn som rommer 8 000 liter. Han ønsker å utnytte husdyrgjødsla på den driftsmessige og miljømessige beste måten. Dette vil si at han sprer gjødsla på all dyrkamark både om våren og etter den første slått. Hvor langt må da denne bonden kjøre? Svaret er 4 200 kilometer. Fire hundre og tjue mil. Hvor langt er egentlig det? Som fra Molde til Marokko. Med arbeidsmengden på en gard og værets luner blir dette naturligvis en umulig oppgave for mange. Som en annen bonde sa: «Selv om alle døgnet timer tas i bruk, må det bli snarveier.»

Tilsvarende beregninger er gjennomført for flere satsingsbønder, og for mange er det snakk om å kjøre møkka mellom 2 500 – 4 500 kilometer. Blir effektene av denne «møkka-klemma» - på både økonomi og miljø - synlig i regnestykkene over stordriftenes fortrefeligheter?

På et mindre bruk (25 kyr), hvor all jorda er samlet rett rundt gården og gjødselsvogna rommer 4 500 liter, blir den totale kjøreavstanden 100 kilometer. Differansen på 4 100 kilometer har en pris. Bare spør bonden. Eller miljøet.

Skrevet av Rose Bergslid, rådgiver ved Bioforsk Økologisk og Arnar Lyche, organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag

8.5. Beiteprosjekt "Bedre beiting"

Fylkesmannen har tidligere signalisert at de kan ta sekretariatsjobben for forprosjektet. I e-post 7. mai til fylkeskontoret varslet Fylkesmannen at på grunn av endringer i økonomiske forutsetninger og bemanning har de meldt fra om at dette ikke lar seg gjøre. Før dette ble bestemt hadde de drøftet saken med Bondelaget. Og Bondelaget har meldt tilbake at vi tar oppdraget. Det betyr i praksis at organisasjonssjef Arnar Lyche er sekretær og vil i nær framtid kalle arbeidsgruppa inn til 1. arbeidsmøte.

8.6. Presseklipp siden forrige styremøte – utsendt i egen bunke

8.7. Ymse

SAK 22/2014: Årsmøtet i Norges Bondelag på Lillehammer 4. - 5. juni

Vedlegg: Sakspapirene med program og timeplan til årsmøtet er sendt direkte til utsendingene.

Vedtak: Styret og utsendingene har diskutert sakene som skal opp på årsmøtet. Styret vil arbeide videre med å fremme de sakene og ved utsendingene i samsvar med det som kom fram i styrets drøfting.

Saksutredning:

Norges Bondelags årsmøte holdes på Radisson Blu Lillehammer hotell på Lillehammer. 4. – 5. juni 2014. Årsmøte starter onsdag 4. juni kl 08.30 og avsluttes kl 16.30 den 5. juni.

Utsendinger fra Møre og Romsdal er foruten fylkesleder Inge Martin Karlsvik de årsmøtevalgte utsendingene Anne Katrine Jensen, Odd Helge Gangstad, Trond Malmedal, Arne Rekkedal, Gunnhild Overvoll og Petter Melchior.

Arnar Lyche møter som organisasjonssjef. Arne Magnus Aasen, Tingvoll, deltar som ordstyrer i årsmøtet. Nina Kolltveit Sæter, Surnadal, møter fra Tine som styremedlem i Norges Bondelag.

Reisemåte og samkjøring for utsendingene ble avtalt på styremøtet. Avreise tirsdag ettermiddag 3. juni. Fylkesleder og org.-sjef reiser mandag (representantskapsmøte tirsdag)

Generaldebatt: Hvert fylke, NBU og NBK får ett hovedinnlegg hver i generaldebatten. Ut over det skal debatten være åpen for alle utsendinger og gjester.

- Inge Martin Karlsvik har hovedinnlegget fra Møre og Romsdal.
- Alle utsendingene bruker tid på å svare på innlegg med replikker.
- Vurdere om skal ta opp melkerapporten i årsmøtet. Vurdere om NB ha permanent melkeutvalg? Det var M&R BL som satte arbeidet i gang, og det er tema på melkekonferanse i september. Anne Katrine følger opp sitt innlegg fra årsmøtet i fjor.
- Norsk landbruksrådgivning, kuttene her kan taes opp. Gunnhild.
- Verdens matfat tømmes – innlegg eller replikk ved Odd Helge.
- Innlegg om geit - Petter

Årsmelding 2013:

Verdens matfat tømmes ved Odd Helge.

Regnskap 2013:**Rammebudsjett og kontingent:****Lovendring:**

Valg: Innstillingen fra valgkomiteen ble drøftet

Valgnevnda i Norges Bondelag foreslår Lars Petter Bartnes fra Steinkjer som ny leder i Norges Bondelag. Lars Petter Bartnes har sittet i konsernstyret til Nortura siden 2004 og var styremedlem i Norges Bondelag fra 2008 til 2013. Han er utdannet agronom og agrotekniker, og driver med melk, storfekjøtt, slaktekylling og korn

Det foreslås gjenvalg av Kristin Ianssen og Brita Skallerud som hhv 1. og 2. nestleder. Synne Vahl Rogn stiller ikke til gjenvalg, og Jan Gunnar Eilertsen fra Nordland er foreslått som nytt styremedlem. Nemnda innstiller på gjenvalg av Bjørn Gimming (Østfold) og Gustav Grøholt (Hedmark, Norske Felleskjøp).

Øvrige styremedlemmer er ikke på valg i 2014: Einar Frogner (Hedmark), Trine Hasvang Vaag (Nord-Tr.lag), Nina Kolltveit Sæter (Møre og Romsdal, Tine), Teig Madsen (Troms, Nortura).

Arnstein Røyneberg (Rogaland) er foreslått gjenvalgt som 1. vara, Birte Usland (Vest-Agder) ny 2. vara og Per Hilleren (Sogn og Fjordane) ny 3. vara. Det er foreslått gjenvalg av ordfører Arne Magnus Aasen. Kari Borghild Engene Løstegård (Buskerud) er innstilt som ny leder av nemnda for 1 år.

SAK 23/2014: Jordbruksforhandlingene 2014 – oppsummering, evaluering av aksjoner og videre arbeid

Vedlegg: PRESSEKLIPP med omtale og reaksjoner på jordbruksforhandlingene og aksjoner.

Vedlegg til protokoll: Oppsett og oppsummering over alle presseklipp og aksjoner i M&R

Vedtak:

Styret støtter Norges Bondelags beslutning om å gå til brudd i årets jordbruksforhandlinger. Fylkesstyret er godt fornøyd med gjennomføringa av aksjonene, oppslutninga og mediedekninga. og at lokallag og bønder på eget initiativ setter i gang tiltak i tillegg til det som er planlagt av fylkeslaget og Norges Bondelag. Godt gjennomslag i media har synliggjort landbrukets krav.

Men styret ser også klare forbedringspunkter på noen områder ved at organisasjonen bør være mindre forutsigbar m.h.t. aksjoner. Det bør tenkes nytt ved eventuelle seinere aksjoner. På bakgrunn av det som kom fram og ble drøftet i styret, sender fylkeskontoret evaluering og oppsummering av jordbruksforhandlingene og aksjonene til Norges Bondelag.

Aksjoner blir tatt opp som tema på fylkesårsmøtet neste år, eventuelt på regionmøter på nyåret.

Dette kom fram og ble drøftet i styret m.a.:

- Eggaksjonen – likt bedre brødaksjonen for to år siden. Men fikk også mediaoppslag i år. Vi ser hensikten med eggaksjonen, men det er for forutsigbart med oppkjøp av produkt.
- Ikke ha traktorkolonne ved neste brudd. Dette er brukt opp for folk rundt oss, men for selvfølelsen for bøndene er det bra å bruke traktor. Sansen for aksjonen på Batnfjordsøra som sto ved butikken med dyr og delte ut informasjon.
- Informasjon til medlemmene om aksjonstidspunkt og traktorkolonne fungerte ikke like godt i alle kommuner.
- Indre Sunnmøre inviterte lokallagsledere til møte før brudd, men kom bare tre personer, likevel verdifullt da det kom fram ideer. Hellesylt satte i gang kjapt. Men defensiv holdning i mange lag i indre strøk. Må være mer klar slik at vi kan kaste oss fort rundt.
- Bra media-dekning på Sunnmøre. NNN-tillitsvalgt var med i Ålesund med appell. Bra på Moa, stoppet nesten trafikken. Bøndene var inne på butikker.
- Framtidige aksjoner: fokusere mer på informasjon, folk er totalt blanke, enkel plakat utenfor butikker.
- Traktorkolonne neste gang er ikke svaret.
- Rauma Bondelag forberedte seg godt. Skilte seg ut i mengden. Også Vestnes samme kveld til Ørskog.
- Må ha 3-4 lokallag forberedt på aksjonsaktiviteter tvert.
- Må sette mer trøkk på dag 1. Rolleavklaring, hvem skal gjøre hva.
- Enkeltbønder kan gjerne også gjøre noe i forkant før det blir brudd.
- Traktorer får oppmerksomhet, så ikke bare kutte det ut.
- Noen lokallag er litt tafatte, kanskje ha tema på årsmøtet?
- Viktig at aksjonene blir tilrettelagt for media. Brukte Felleskjøpet i Ålesund.
- Bør ha oppe aksjonsformer på ledermøtet eller årsmøtet. Kreativitetsverksted.
- Undervurdert forholdet til reiselivet. Hele Valldal driv med reiseliv, avhengig av kulturlandskap.
- Fylkesstyremedlemmer lettere dekke hele regionen sin enn å utpeke lokallagsledere som aksjonsledere.
- Bruke andre organisasjoner for å få tips og høre hva de gjør m.h.t. aksjoner. Noen utenfra som tenker annerledes. Kreativiteten er mangelfull.
- Aksjonsutvalgets planer var ikke gode. Bålaksjon i mai ikke så effektiv.

Saksutredning:

Fylkeslaget har pr 23. mai fått 22 nye medlemmer etter bruddet 13. mai.

Aksjonene i etterkant av forhandlingsbruddet startet lokalt om kvelden tirsdag 13. mai og ble avsluttet i Oslo tirsdag 20. mai.

Oppsummering av møteaktivitet og aksjoner om jordbruksforhandlingene

Alle telefonmøter ble innkalt med e-post og SMS-varslings.

Jordbrukets krav vart lagt fram 25. april.

Telefonmøte med fylkesstyret tirsdag 6. mai 2014 kl 21.00-22.00

Tema: Statens tilbud, som ble lagt fram samme dag.

På telefonmøtet var alle i styret tydelige på at statens tilbud var for dårlig, men under tvil anbefalte å gå i forhandlinger for å se om det var mer som kunne hentes ut.

Telefonmøte med fylkesstyret og lokallagslederne onsdag 7. mai 2014 kl 21.00-22.00

Tema: Om statens tilbud og aksjonsplaner

Ved opprop var 43 personer tilstede.

Møtet startet med en kort presentasjon av Statens tilbud ved Inge Martin Karlsvik.

De fleste fra lokallagene som hadde ordet på telefonmøtet støttet fylkesstyret syn.

På telefonmøtet var det også orientering og gjennomgang av tilsendte aksjonsplaner.

Oppsummering i styret etterpå: Møre og Romsdal Bondelag mener det bør forhandles om framlagt tilbud fra regjeringa. Vi må fokusere på de irreversible endringene. Det er viktig å forhandle bort det vi ikke kan akseptere. En slik sak er avvikling av tidligpensjonen.

Kommentarer som kom fram fra lokallagslederne:

- Viktig å forhandle. Bondelaget må sonde mot Storting og forhandlingsmotpart.
- Hvorfor avvikes tidligpensjonsordninga? Usolidarisk overfor bønder.
- Statens tilbud stimulerer ikke ny generasjon til å ta over. Viktig å ta vare på jordbruket i distriktene.
- Storberget sier han er positivt overrasket. Kommer tilbudet til Stortinget blir det vedtatt. Det er viktig å forhandle vekk grove ting som forslag kvotestørrelse og avvikling av tidligpensjon. Det ligger ikke noe inne mht styrking økonomien i storfeslakt, og det blir ikke bedre på storfekjøttida hvis mjølkekvotene øker.
- Jeg er ikke overrasket. Tror vi skal forhandle. Blir det brudd går det gjennom i Stortingert. Forhandle, få det bedre og vedta det.
- Enig i at vi må forhandle i det lengste. Viktig å forhandle bort det vi ikke kan akseptere. Å bryte tidlig nå er bare dumt
- Enig i at vi må forhandle. Det vil bli opplevd dårlig hvis vi bryter nå. Jeg er mest overrasket over forslag til maks melkekvote. Det er dramatisk. Jeg er redd for at oksekalven vil bli et enda større problem. Positivt å stimulere slakt på sau og lam. Det er en dårlig sak at kadaverhentinga avvikes.
- Med det politiske landskap er det lurt å forhandle.
- Eg har ringt til 10-12 medlemmer og spurt om kva vi skal gjøre? Samtlige mente det er politisk uklokt å ikke gå videre å forhandle. Å beholde tidligpensjon står høyt på lista.
- Det kan slå tilbake på Bondelaget om vi ikke er villig til å forhandle.
- Staten setter små og store bruk opp mot hverandre. Vi må være bevisst på hvilken kurs de nå går etter. Bondelaget må holde fast på prinsippene.
- Det bør forhandles, men samtidig er dette Bondelaget på sitt verste. Når dere sier tilbudet er så dårlig at vi må berge stumpene. Det er betenkelig når vi vet at det er vestlandsbonden det går ut over. Godtar vi, sakter vi akterut. Og godtar vi ikke, sakter vi også akterut. Hvis vi skal bryte, må vi se framover til neste år.
- Dette er første trinn i angrep på kanaliseringspolitikken. Ved å skvise kornbøndene, og samtidig premiere de som driv stort med husdyr, vil husdyrproduksjonen gradvis flyttes til sentrale strøk.
- Denne regjeringa har tre oppgjør til i sin regjeringperiode.
- Vi må være tydelige på hva vi vil. Kronene er kanskje ikke så viktig? Hvis vi sier ja til tilbudet, godtar vi omlegging til større bruk, avfolking og nedlegging av bygdesamfunn.

- Vi bør gå i forhandlinger, og arbeide få kronemessig lik utvikling. Vi må dempe strukturutviklinga.
- Vi bør forhandle. Politisk innretning er viktigere enn kroner.
- Vi må fokusere på de irreversible endringene. Strukturendringer som ikke kan endres på kanaliseringspolitikken. Økonomi kan vi forbedre senere.

Tirsdag 13. mai kl. 14.00 ble det brudd mellom faglagene og staten om jordbruksavtale. **Jordbrukets krav** hadde en ramme på 1,5 milliarder kroner. **Regjeringens tilbud** var 150 millioner kroner.

Regjeringen ville bruke 250 millioner mindre over statsbudsjettet på matproduksjon i 2015 enn de gjør i dag, kravet fra jordbruket var å øke overføringene med 965 millioner kroner. For å kunne fortsette arbeidet med å tette inntektsgapet mellom andre grupper og bøndene la næringa opp til en gjennomsnittlig inntektsøkning pr. bonde på 35.000 kroner. Tilbudet fra staten var omtrent 10.000 kroner. Det utgjør ca. 60 % av den inntektsøkningen som andre grupper er ventet å få og vil sørge for å øke inntektsgapet.

Telefonmøte med fylkestyret og lokallagslederne tirsdag 13. mai 2014 kl 21.00-22.00

Tema: Brudd i jordbruksforhandlingene og aksjonsplaner

Ved opprop var 48 personer tilstede.

Fylkesleder hadde kort orientering om bakgrunnen for bruddet. Styret og lokallagsledere drøftet deretter ulike aksjoner og markeringer iverksatt umiddelbart.

Telefonmøter i aksjonskomiteene:

Fylkestyrets medlemmer var kontaktpersoner til de seks aksjonskomiteene bestående av lokallagsledere i fylket. 5 av komiteene hadde telefonmøter onsdag 14. mai for planlegging av aksjoner i sine regioner. Telefonmøtene var innkalt av fylkeskontoret på e-post og SMS.

PRESSEKLIPP OM KRAV OG TILBUD:

Heimeside 26. april: – Forbrukervennlig

(ROMSDALS BUDSTIKKE): Bøndene krever 35.000 kroner mer i inntekt i år. – Men det skal ikke være forbrukerne som tar regninga, sier leder Inge Martin Karlsvik i Møre og Romsdal Bondelag. Nestleder Anne Katrine Jensen sier til avisa at hun forventer at landbruksministeren kommer de i møte på kravet.

Heimeside 2.mai: – Kan bli ei vinnernæring

(ROMSDALS BUDSTIKKE): Bondelagsleder Inge Martin Karlsvik er optimistisk. På lang sikt tror han landbruket vil vise seg å bli et godt yrkesvalg for unge. - Jeg tror landbruket har en mulighet til å bli ei vinnernæring, sier Karlsvik.

Heimeside 6.mai: – Må ikkje tulle med oss som produserer mat

(NRK MØRE OG ROMSDAL): Mjølkebonde Odd Christian Stenerud i Giske på Sunnmøre rasar over staten sitt forslag i landbruksoppgjæret. – Det er ikkje haldbart. Til no har eg ikkje fått noko som tydar på at det blir auke i den norske matproduksjonen,

Heimeside 7.mai: Nye tider for Listhaug-bonden

(SUNNMØRSPOSTEN - KOMMENTAR): De som selger traktordekk er vinnerne i Sylvi Listhaugs nye landbrukspolitikk. For en vestlandsbonde som har tenkt å produsere 1,2 millioner liter melk i året venter noen tusen kilometer med traktorkjøring.

Heimeside 7.mai: Sinte bønder

(LEDER I TIDENS KRAV): Problemet er bare at det er lang tradisjon for at regjeringens tilbud skal vedtas ved et brudd. En ny praksis fra våre fremste folkevalgtes side vil kunne sette hele ordningen med

jordbruksforhandlinger på spill. I det lange løp kan bøndene da bli taperne. Smilene i Frp blir desto bredere.

Heimeside 7.mai: Tilbud som provoserer

(LEDER I ROMSDALS BUDSTIKKE): Vi skjønner skuffelsen mange bønder føler over tilbudet som er lagt på bordet. På Vestlandet er det mange små driftsenheter.

Heimeside 7.mai: Historisk sprik

(LEDER I DRIVA): Størrelsen på tilbudet bør ikke komme som et stort sjokk på bøndene. For første gang i historien sitter Fremskrittspartiet med landbruksministeren.

Heimeside 7.mai: Listhaug skuffer bøndene

(ROMSDALS BUDSTIKKE): – Dette er for dårlig til å svare på de utfordringene norsk landbruk står overfor. Vi når ikke de målene regjeringa har satt for norsk matproduksjon. Med tanke på rekruttering til yrket er det heller ikke bra nok. Vi sakker ut i forhold til andre, det er forskjell på lønnstillegg i kroner og prosenter når utgangspunktet for oss er så lavt, sier Inge Martin Karlsvik, leder i Møre og Romsdal Bondelag.

Heimeside 8.mai: Distriktslandbruket den store taperen

(TROLLHEIMSPORTEN): Han er ordfører i Rindal i dag, men var 6 år i landbruksdepartementet som statssekretær. Da jobbet Ola T. Heggem mye med landbruksoppkjørene. Nå forstår han godt bøndene som kaller tilbudet fra staten en provokasjon og dramatisk. - Med dette tilbudet blir distriktslandbruket den store taperen, sier han.

Heimeside 8.mai: – Bøndene kan aksjonere

(MØRE-NYTT): – For det første er eg frykteleg skuffa, og eg er nærmast litt provosert, seier leiar Geir Hole i Ørsta bondelag om staten sitt tilbod til landbruket. – Eg tykkjer at tilbodet er svært dårleg, og spesielt for distriktsjordbruket og familiejordbruket. Det ser ut til at dette er nedprioritert.

Heimeside 9.mai: – Skivebom fra Listhaug

(DRIVA): Staten tilbyr kun en tidel av det landbruket krever. – Skivebom i forhold til målet om økt matproduksjon, mener bondelagsleder i Surnadal, Oddvar Mikkelsen. Han finner både positive og negative sider i tilbudet, men mener den totale effekten vil bli det motsatte av målet, som er økt

Heimeside 10.mai: Karlsvik: Forhandler med staten under tvil

(SUNNMØRSPOSTEN): – Jeg har vært svært i tvil om det var vits å forhandle med staten denne gangen, men nå får vi se hva vi kan oppnå. Blir det brudd, vil det komme lenge før fristen 17. mai. Det sier lederen i Møre og Romsdal Bondelag, Inge Martin Karlsvik

Heimeside 12.mai: Nedlegging av garden rykker nærmere

(SUNNMØRSPOSTEN): Han er Ålesunds største melkebonde, men med 16 melkekyr havner han langt under landbruksministerens mål om storbruk. I 11 år har Rolf Ole Humblen drevet den over 200 år gamle slektsgarden på Humla, men slår fast at landbruksminister Sylvi Listhaug ikke vil ha bønder som han.

Heimeside 13.mai: – Sei kva de meiner!

(MØRE-NYTT): – Ordførar Rune Hovde og formannskapsmedlem Hans-Olav Myklebust - sei kva de meiner om staten sitt utkast i landbruksoppgjæret! Kravet kjem frå leiar Knut Hustad i Hjørundfjord bondelag. Han er lei av at lokalpolitikarar er heilt stille om landbruksoppgjæret.

Pressemeldinger og leserinnlegg frå M&R Bondelag – alle er lagt ut på hjemmesida:

- Pressemelding 6. mai 2014: Statens tilbud er kritisk lavt
- Leserinnlegg 13. mai 2014: Feilslått landbrukspolitikk fra Sylvi Listhaug
- Pressemelding 13. mai 2014: - Dette landbruket vil vi ikke ha

Info-tiltak og arbeidet med jordbruksforhandlingene i fylkeslaget:

Kontakt med politikerne: Fylkeslaget og mange lokallag var i kontakt med fylkespolitikere og stortingsrepresentanter om jordbruksforhandlingene. Under aksjonene onsdag 14. mai og torsdag 15. mai møtte tillitsvalgte i Bondelaget mange ordførere og lokalpolitikere. Det ble også registrert mange opprop og uttaler fra politiske partier, ordførerkollegier m.m

Aksjoner og planlegging

Fylkesstyret drøftet på styremøter fra januar til april aksjonsplanene, som var sendt inn til Norges Bondelag. Fylkeskontoret sendte 6. mai fortrolig skriv om aktiviteter ved et eventuelt brudd til lokallagslederne

Det var opprettet 6 lokale aksjonskomiteer (tilpasset mediatetthet) bestående av lokallagsledere, og som gjennomførte aktiviteter tilpasset lokale forhold ved et brudd.

Lokallaga fordelt slik i lokale aksjonskomiteer:

Ørsta/Volda/Ulstein (ytre søre Sunnmøre): Lokallag: Vanylven og Syvde, Rovde, Sande, Vestre Sunnmøre, Volda og Dalsfjord, Austefjord og Bjørke, Ørsta, Follestadalen, Hjørundfjord. Kontaktperson i fylkesstyret: Arne Rekkedal.

Ålesund-regionen (nordre Sunnmøre): Lokallag: Ørskog, Skodje, Giske, Hildre og Vatne, Ytre Haram, Harøy-Fjørtoft. Kontaktperson i fylkesstyret: Odd Helge Gangstad.

Stranda-regionen (indre Sunnmøre): Lokallag: Eidsdal og Norddal, Valldal, Stranda, Sunnlyven, Geiranger, Liabygda, Stordal, Sykkylven. Kontaktperson i fylkesstyret: Gunnhild Overvoll.

Molde-regionen (Romsdal-regionen): Lokallag: Molde, Vestnes, Rauma, Nesset, Midsund, Gossen, Fræna, Hustad, Eide. Kontaktperson i fylkesstyret: Trond Malmedal.

Kristiansund-regionen (ytre Nordmøre): Lokallag: Averøy, Frei, Gjemnes, Tingvoll, Straumsnes, Halså, Aure og Tustna, Smøla. Kontaktperson i fylkesstyret: Anne K.Jensen.

Surnadal/Sunnadal-regionen (indre og nordre Nordmøre): Lokallag: Sunndal, Ålvund, Surnadal, Todalen, Rindal. Kontaktperson i fylkesstyret: Anne Katrine Jensen.

Aksjonsplanene beskrevet fra Norges Bondelag var delt inn i tre faser:

- 1 Spontane lokale aksjoner – fylkeslag og lokallaga har det fulle og hele ansvar
- 2 Koordinerte nasjonale aksjoner over tre dager
- 3 Markering i Oslo

Gjennomføring i Møre og Romsdal:

Ettersom bruddet kom først tirsdag 13. mai, ble aktiviteter i fase 1 og 2 slått sammen og gjennomført i hele fylket fra tirsdag kveld 13. mai til torsdag 15. mai (Ikke aksjoner 16. mai). FARE-plakater ble satt ut i mange kommuner. Det kom i gang spontanaksjoner tirsdag kveld som fikk mye mediaoppmærksomhet. Onsdag 14. mai var det mange traktormarkeringer i fylket. Dette fortsatte torsdag 15. mai, og da også med eggaksjon ved spredning av rykte om at det blir for lite egg. Utkjøp av egg skapte hamstringseffekt. Markeringa i Oslo 20. mai samlet 100 bønder og bygdefolk frå Møre og Romsdal.

Materiell og plakater:

Fylkeskontoret mottok torsdag 8. mai fra Norges Bondelag 100 store plastbelagte FARE-plakater (100 x 70 cm) til bruk på rundballer ved et event. brudd. Alle lokale Bondelag fikk 2 eller 3 plakater hver. De var av papp som ikke kunne brettes og rulles sammen for sending i posten. Fylkeskontoret brukte mye tid på å få pakket og distribuert ut disse plakaterne til 45 lokallag. Plakatene ble sendt med styremedlemmer i Bygdekvinnelaget, sendt med ansatte på fylkeskontoret, sendt med Felleskjøp-ansatte og lagt inn på Felleskjøp-avdelinger rundt om i fylket. Alle lokallag hadde mottatt plakaterne ved bruddet tirsdag 13. mai.

Aksjonene fra dag for dag - utadretta aktiviteter og mediaomtale:

Vestnes/Sjøholt tirsdag 13. mai: Bare timer etter bruddet gjennomførte Vestnes Bondelag en spontanaksjon tirsdag kveld der 10-12 traktorer kjørte over Ørskogfjellet fra Vestnes til Sjøholt i Listhaugs hjembygd Ørskog hvor de ble møtt av flere bønder fra Sunnmøre. Fikk god omtale samme kveld på nettsidene til Sunnmørsposten, Romsdals Budstikke og NRK Møre og Romsdal, og i papirutgavene 14. mai. Bl.a. hele framsida og to sider inne i Sunnmørsposten.

Averøy onsdag 14. mai: Mange av butikkene på Averøy ble natt til 14. mai sperret med rundballer for å markere hvor ille dette er for landbruket. Bøndene meget skuffet over Listhaug, " Vi er skuffet. Du sårer oss listhaug." "Uten bonden ingen mat", var noe av teksten på rundballene. God omtale i Tidens Krav og andre aviser, NRK og nettsteder onsdag 14. mai.

Åndalsnes onsdag 14. mai: Rauma Bondelag sendte tirsdag kveld ut presseinvitasjon om at Raumabøndene hadde funnet frem krigstrommene og gjorde seg klar til aksjoner i protest mot det dårlige tilbudet fra staten i årets jordbruksoppgjør. Det ble varslet aksjon i sentrum av Åndalsnes onsdag. kl 12.00 med opptog med traktorkolonner, stand i gågata med innslag av trommer og kamprop og appeller. De sendte også ut aksjonsfilm som var produsert på forhånd og et gruppebilde av aksjonsbøndene i Rauma. Både filmen og gruppebildet ble brukt av Norges Bondelag i markedsføringen av opptoget i Oslo tirsdag 20. mai. Stort mediaoppmøte på Åndalsnes denne dagen med besøk av TV2, NRK Møre og Romsdal, både radio og TV, Romsdals Budstikke og Åndalsnes Avis.

(ROMSDALS BUDSTIKKE): Se raumabøndenes videoprotest

Raumabøndene har forberedt seg til dagens aksjon ved å lage protestvideo. - Vi har funnet frem krigstrommene og gjør oss klar til aksjoner i protest mot det dårlige tilbudet fra staten i årets jordbruksoppgjør, uttaler Rauma Bondelag.

Sunnalsøra onsdag 14. mai: Fylkeskontoret sendte tirsdag kveld for Sunndal Bondelag ut SMS og e-post til alle medlemmene i Sunndal og Ålvund Bondelag om traktoraksjon og møte med ordføreren på Rådhusplassen fra kl. 10.00. Bønder fra alle deler av Sunndal samlet seg med traktorer. De kom fra øverst i Øksendalen og fra Nerdalen og Ålvundfjord. Fra hele Sunndalen. For å samlet vise sin protest mot statens tilbud. NRK Møre og Romsdal, Driva og Aura Avis tilstede.

Ørsta onsdag 14. mai: Bøndene med spontanaksjon som samlet 17 traktorer i Ørsta sentrum. Oppslag i NRK, Sunnmørsposten og Møre-Nytt. Fra fylkesstyret Arne Rekkedal.

(SUNNMØRSPOSTEN): Tømde tanken i protest på E39 i Ørsta

I 12.15-tida troppa arge Ørsta-bønder opp med traktorkaravane på Osbrua ved Ørsta sentrum. Bondeleiar stogga trafikken og gav signal til nestemann, som hadde ei gjødselvogn på slep. Han opna slusene og lét vatnet gå, det vil seie vatn med innslag av kvitt som skulle illudere spilt mjølk.

Hellesylt onsdag 14. mai: Sunnlyven Bondelag hadde aksjon på Hellesylt med traktorer og hengte opp plakater.

Omtale i Sunnmøringen: Det var frustrerte Sunnlyvbønder vi møtte og som hadde samla seg for å diskutere og utveksle tankar kring Staten sitt tilbod i årets jordbruksforhandlingar som enda med brot tysdag. Lokal bondelagsleiar, Peder Hellebostad hadde til liks med dei andre lite godt å seie om tilbodet og landbruk og matministeren.

Molde Bondelag møtte den politiske ledelsen i Molde kommune 14. mai

Ordfører Torgeir Dahl (H) og varaordfører Frøydis Austigard (V) tok i mot informasjon fra Molde Bondelags Sverre Solli, Kjersti Fløystad Ellingsgard og Jorunn Gunnerød.

Gjemnes Bondelag hadde 14. mai markering med stand og dyr m.m. på kommunesenteret Batnfjordsøra.

NRK Møre og Romsdal hadde onsdag 14. mai innslag på i radio og på TV og samlesak på nettsida fra aksjonene i Ørsta, Åndalsnes, Sunndalsøra og Averøy.

Også stort engasjement fra andre media på de stedene der bøndene aksjonerte 13.-14. mai.

Surnadal torsdag 15. mai: Fylkeskontoret sendte onsdag for Surnadal Bondelag og Todalen Bondelag ut SMS og e-post til alle medlemmer og andre bønder om å stille opp i traktorkolonner inn mot Skei fra alle retninger torsdag morgen med ankomst Kulturhuset senest 08.40 før kommunestyret skulle inn til møte. Etter hvert som politikerne kom til møtet, fikk de utdelt hver sin pose med såkorn og med oppfordring om å ta opp i møtet at kommunestyret må sende en uttale til sentrale landbruksmyndigheter.

Mediaoppslag i NRK Møre og Romsdal, Tidens Krav og Driva.

NRK MØRE OG ROMSDAL: Bøndene beleiret kommunestyremøte

Gårdbrukerne i Surnadal viste sin misnøye overfor politikerne på kommunestyremøtet i bygda. – I dag er det kommunestyremøte, og vi aksjonerer fremfor møtesalen for å gjøre lokalpolitikkerne oppmerksomme på hva som er i ferd med å skje. Vi håper de vil ta vår sak videre til Stortinget, sier lederen for Surnadal bondelag, Oddvar Mikkelsen til NRK.

Kristiansund torsdag 15. mai: Bønder fra kommunene ytre Nordmøre samlet seg ved Futura kjøpesenter kl 11.00. Marte Halvorsen (Halsa Bondelag) og Vegard Smenes (Averøy Bondelag) holdt appell. Deretter delte de ut yoghurt og løpesedler ved kjøpesenteret og forklarte forbrukerne om situasjonen. 69 traktorer kjørte deretter i traktorkolonne ned i byen. Fra fylkesstyret Anne Katrine Jensen.

Tidens Krav: Protest i Kristiansund sentrum

Bøndene samlet seg på parkeringsplassen ved Futura kjøpesenter i Kristiansund. Etter appell og utdeling av løpesedler kjørte de klokka 13.00 med traktorer og hengere i kolonne inn til sentrum. Bønder fra ytre Nordmøre tok del i aksjonen. Det er Bondelaget som står for initiativet.

Molde torsdag 15. mai: Traktorer fra Molde-regionen samlet seg ved innkjørselen til Fannefjordtunnelen kl 13. Vestnes-bøndene ankom med ferga. Over 60 traktorer kjørte gjennom Storgata og 90 personer var samlet på rådhusplassen i Molde etterpå. Appeller ved fylkesleder Inge Martin Karlsvik, Sissel Rykhus fra Arbeiderpartiet og bonde Jorunn Gunnerød fra Molde Bondelag. Molde Bondelag hadde stand, og delte ut eggkartonger med ett egg i hver, med budskap om at det snart kan bli tomt. Omtale og video i Romsdals Budstikke og NRK. Fra fylkesstyret Inge Martin Karlsvik og Trond Malmedal.

Ålesund torsdag 15. mai: Et 30-talls traktorer samlet seg på Moa kl 12.15. Det kom bønder fra Stranda, Sykkylven, Nordøyane, Skodje, Ørskog, Giske, Haram. Herfra kjørte de kolonne til Felleskjøpet i Breivika hvor det var arrangement med appeller. Mediaoppslag i NRK Møre og Romsdal og Sunnmørsposten. Fra fylkesstyret Odd Helge Gangstad.

SUNNMØRSPOSTEN: Her demonstrerer bøndene i Ålesund

Protestene mot statens tilbud i jordbruksoppgjøret inntok Ålesund torsdag. Bøndene inntok først Moa, før de samlet seg ved Felleskjøpets anlegg, hvor det er lagt opp til appeller knyttet til konflikten om jordbruksoppgjøret. Se bildeserien. Omlag 30 bønder fra lokallaga til bondelaget

rundt Ålesund møtte opp og satte sitt tydelige preg på trafikken i området. De kjørte rundt med traktorer på Moa i en liten time. Deretter satte traktorkolonnen kursen mot Felleskjøpet i Breivika, der de samlet seg sammen med medlemmer fra Norsk nærings- og nytelsesmiddelforbund (NNN) og LO. Tore Hessen fra NNN uttrykte full støtte til de demonstrantene. Odd Einar Fjørtoft skrøt på sin side av de hundre tusen i næringsmiddelindustrien som hver dag produserer mat, og er bøndernes allierte.

På Stranda var det ikke eget arrangement, men 13-14 bønder dro til Ålesund, og særlig damene var frampå i intervju i NRK Møre og Romsdal. Plakater ble hengt opp langs fv. 60 i Strandadalen på tre plasser.

Bondelagene i Valldal, Eidsdal og Norddal, Liabygda og en frå Stordal hadde torsdag 15. mai aksjon i Valldal. De var om lag 20 traktorer og 30 deltakere tilsammen. Kjørte en runde i bygda. Deltakerne fra sørsida av fjorden fylte mesteparten av ei ferge da de kom og drog. Arrangementet dekket i Storfjordnytt. Petter Melchior hadde tidligere vært i møte med turistnæringa og fikk der med ei støtteerklæring fra destinasjon Geirangerfjord - Trollstigen som ble publisert i flere media, sto bl.a. på trykk i Nationen.

Torsdag 15. mai var leder i Sunnylven Bondelag, Peder Hellebostad og fylkesstyremedlem Gunnhild Overvoll hos Ringdal slakteri på Hellesylt. Adm. dir kom med kraftig støtte til bøndene. Sunnmøringen og Sunnmørsposten dekket dette, begge både på nett og papir. Ole Arnstein Ringdal ble utnevnt til bondevenn.

SUNNMØRSPOSTEN: - Slakteriet vårt er heilt avhengig av eit lokalt landbruk. Det er det vi har basert oss på, seier Ole A. Ringdal, dagleg leiar ved kjøttprodusenten Ole Ringdal AS på Hellesylt. Torsdag fekk han besøk av Peder Hellebostad, leiar i Sunnylven Bondelag og Gunnhild Overvoll, styremedlem i Møre og Romsdal Bondelag.

SUNNMØRINGEN: Leiinga ved kjøttvarebedrifta Ole Ringdal AS på Hellesylt støttar bøndene i kampen for eit betre jordbruksoppgjær. Styremedlem i fylkesbondelaget, Gunnhild Overvoll og leiar i Sunnylven Bondelag, Peder Hellebostad tok turen til kjøttvarebedrifta Ole Ringdal AS og eit ryddig dialogmøte med leiinga.

I Stordal fikk to utsendinger frå Stordal bondelag og fylkesstyremedlem Gunnhild Overvoll møte med Høyreordfører Charles Tøsse fredag 16. mai. Storfjordnytt dekket møtet. Tøsse ble utnevnt til bondevenn.

I Sykkylven var det markering mandag 19. mai i samband med formannsskapsmøte. Sykkylvsbladet dekket aksjonen. fylkesstyremedlem Gunnhild Overvoll deltok. Om lag 20 bønder både fra Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget parkerte traktorene utenfor kommunehuset og tok imot politikerne når de kom. Det var også laget til ei 'bondegrav' på en henger med teksten: 'Ingen hjelp til matproduksjon når bonden er død'. Flere av politikerne stoppet og pratet. Høyreordfører Petter Lyshol var hovedmålet. Bøndene fikk presentert litt fakta og litt forventninger til bygde-Høyre. Lyshol ble utnevnt til bondevenn.

Leder i Nasset Bondelag skrev på formiddagen 14. mai brev til Høyre-ordføreren for å uttrykke bekymring for den politikken regjeringen fører.

Bilder fra aksjonerer med plakater og rundballer ble sendt fylkeskontoret fra Frei, fra Bondalen, fra Slyngstad i Haram og Hustad Bondelag som aksjonerte ved hovedveien mellom Farstad og Vevang. Fylkeskontoret fikk også melding om plakater på rundballer ved hovedveier i mange andre kommuner i fylket.

Kommentar på e-post fra lokallagsleder om aksjonene:

Det er dagen etter et forhandlingsbrudd som er viktigst. Det er da pressa vil ha aksjoner. Heretter er det klokt å konsentrere seg bare om dag 1 (evt. også kvelden samme dag som bruddet). På dag to og senere viser det seg at pressa har andre saker å tenke på. Og så er det vilje til aksjoner selv om vi bønder er trege. Og helt til slutt: Hadde vi ikke hatt sms-varsling til alle medlemmene våre, hadde aksjonen ikke blitt like vellykket.

Eggaksjon ble gjennomført torsdag 15. mai.

Norges Bondelag sendte om morgenen ut følgende SMS til alle medlemmer i Norges Bondelag;

Til alle medlemmer i Norges Bondelag: I dag vil vi vise at norsk mat ikke er selvsagt. Kjøp mye egg og få venner til å gjøre det samme. Mvh Norges Bondelag

Fylkeskontoret fikk mange meldinger fra lokallagene om at spredningen av rykte om at det blir for lite egg skapte hamstringseffekt. Det var flere presseoppslag på eggaksjonen.

Leserinnlegg 19. mai fra tidligere fylkesledere og org-sjef

Fire tidligere fylkesledere og tidligere organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag, **Knut Sjømæling, Gunnar Waagen, Guttorm Kjelsvik, Jørgen Holte, Gunnar Wentzel**, sendte ut dette leserinnlegget:

Matforsyning blir aldri en parentes i historien - slik som skiftende regjeringer**19. mai: Vestlandsrådet med uttale om landbruket**

Organisasjonssjef Arnar Lyche oppfordret på vegne av fylkesbondelagene i de fire vestlandsfylkene at Vestlandsrådet tok tak i den alvorlige situasjonen som har oppstått i forbindelse med årets jordbruksforhandlinger, og sendte Vestlandsrådet følgende utkast til uttale om å gi sin støtte til framtidig matproduksjon i heile landet.

Lønnsomt landbruk i heile landet

Økt inntekt for bonden er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for at samfunnet skal nå sine mål. Og politikerne vil ha økt matproduksjon. Blant annet understreker en samlet næringskomité på Stortinget *at norsk landbruk skal ha fokus på økt matproduksjon med intensjon om økt selvforsyning. Vår evne til selvforsyning av mat er direkte koblet til hva matjorda kaster av seg. Både som mat direkte og som fôr til husdyra. Vi vet at stadig mer verdifull jord går ut av produksjon og at avkastningen fra norske jordbruksarealer minker. Samtidig øker antall munnar som skal mettes. Resultatet er at selvforsyningsgraden i Norge er sunket til under 40 prosent. Sett i forhold til politikernes mål går utviklingen i stikk motsatt retning. Da må det være feilslått landbrukspolitikk å redusere inntektsmulighetene for det store flertallet av våre bønder.* Landbruksoppjøret må innrettes slik at det er mulig å drive lønnsomt landbruk i heile landet.

På vegne av fylkesbondelagene i Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland
Arnar Lyche Organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag

100 møringer i bondetoget i Oslo 20. mai

En delegasjon på 100 bønder og bygdefolk fra nesten alle kommuner i Møre og Romsdal satte sammen med vel 6000 andre fra hele landet sitt preg på Oslo sentrum 20. mai i "Opptog for norsk mat". Hele 18 elever fra landbruksskolen på Gjermundnes deltok i bondetoget.

Tirsdagens markering er den største og det mest kraftfulle Bondetoget i Oslo siden 1987.

Opptoget for norsk landbruk og norsk matproduksjon skulle i følge Norges Bondelags påmeldinger samle 4000 personer. Men Oslo politidistrikt anslo at bondetoget svulmet etter hvert opp og fikk tilslutning fra 6000 mennesker gjennom Oslos bygater.

Bakgården i Landbrukets Hus var mer enn full da bønder fra hele landet samlet seg. Her var det program med oppvarming, appeller, allsang og underholdning. Bondelagsleder Nils T. Bjørke

satte toget i bevegelse fra Landbrukets Hus via Youngstorget, Akersgata, Karl Johan til Stortinget.

I det timeslange programmet foran Stortinget var det underholdning av Odd Nordstoga og Aasmund Nordstoga, appeller fra bønder og støttespillere. Også landbruksminister Sylvi Listhaug talte til demonstrerende bønder og bondesympatisører utenfor Stortinget. Bønder fra omtrent alle kommuner i Møre og Romsdal var representert med plakater i toget. Hele 18 elever fra landbruksskolen på Gjermundnes deltok i bondetoget. Norges Bondelag hadde i e-post 14. mai invitert ungdommer ved alle ”grønne” naturbruksskoler å delta i opptoget for norsk landbruk.

Deltakerne fra Møre og Romsdal reiste fra fire ulike flyplasser, og med buss og tog. Fylkeslaget hadde med 36 kommuneplakater til bondetoget som viste hvor vi kom fra. Etter at arrangementet var avsluttet utenfor Stortinget, samlet alle fra Møre og Romsdal seg til felles bespisning på fylkeslagets regning på Peppes Pizza i Stortingsgata 4.

Oppfølging og videre arbeid fram mot stortingsbehandling

Fylkeskontoret sendte torsdag 22. mai ut denne e-posten til lokallagslederne:

Her er videre saksgang for jordbruksoppgjøret:

- Prp skal fremmes 23. mai
- Høring i Næringskomiteen 27. mai
- Innstilling fra komiteen 12. juni
- Stortingsdebatt (i salen) 17. juni

Det blir nå helt avgjørende hva Stortinget lander på. Derfor er det viktig at alle følger opp sine kontakter lokalt. Pål Farstad var meget UKLAR i intervju i Tidens Karv i går. Vi tror han er vår mann, men han trenger støtte fra grasrota i partiet. Derfor: HIV DERE RUNDT Å TA KONTAKT MED LOKALE VENSTREPOLITIKERE. Det kan få avgjørende betydning for utfallet.

- Prioritet 1: Venstre.
- Prioritet 2: Arbeiderpartiet.

23. mai: Brudd i forhandlingene mellom regjeringspartiene og KrF og Venstre.

Regjeringens tilbud vil ifølge landbruksminister Sylvi Listhaug bli forelagt Stortinget i uendret form.

28. mai: Enighet mellom KrF, Venstre og regjeringspartiene på Stortinget om endret forslag til jordbruksavtale.

SAK 24/2014: Fylkeslagets økonomi – rapport pr 22. mai 2014**Vedlegg:**

Regnskap mot budsjett pr 22. mai 2014

Økonomisk rapport avdelingsvis pr 22. mai 2014 (Kun utsendt på papir i posten).

Tre selvstendige økonomirapporter over prosjekt som er påbegynt og avsluttet i 2014.

Vedtak:

Framlagt økonomirapport tas til etterretning. Ny økonomisk rapport legges fram på styremøte i høst. I mellomtiden sluttrapporteres og avsluttes prosjekt rekruttering (avdeling 8120), samt avdeling 8122 Landbrukskonferansen.

Saksutredning:

Enkelte avdelinger i regnskapet viser foreløpige tall som avviker stort fra forventet sluttresultat. Det gjelder spesielt prosjektet til Per Eldar og avdeling 8140 Aktive lokallag. Foreløpig totalsum sier derfor lite om økonomisk status så langt. Derimot viser regnskapet avdelingsvis en del:

Avdeling 8105 Opplæring tillitsvalgte

Budsjettet er overskredet med kr 6 308.

Avdeling 8113 Årsmøtet

Vi har truffet svært godt i forhold til budsjett.

Avdeling 8125 Utadretta virksomhet

Stor andel av budsjettet beløp er allerede benyttet.

Avdeling 8132 Unge bønder

Arrangementet viser et underskudd på kr 62 313, og dette er ikke budsjettet.